

Lāču monitorings 2023.-2025. gadā

Pārskats 2024. gada IV etaps LĪGUMS Nr. 7.7/417/2023

Guna Bagrade, Gundega Done, Baiba Krivmane, Aivars Ornicāns, Jānis Ozoliņš,
Digna Pilāte, Dainis Edgars Ruņģis, Alda Stepanova

LVMI "Silava"

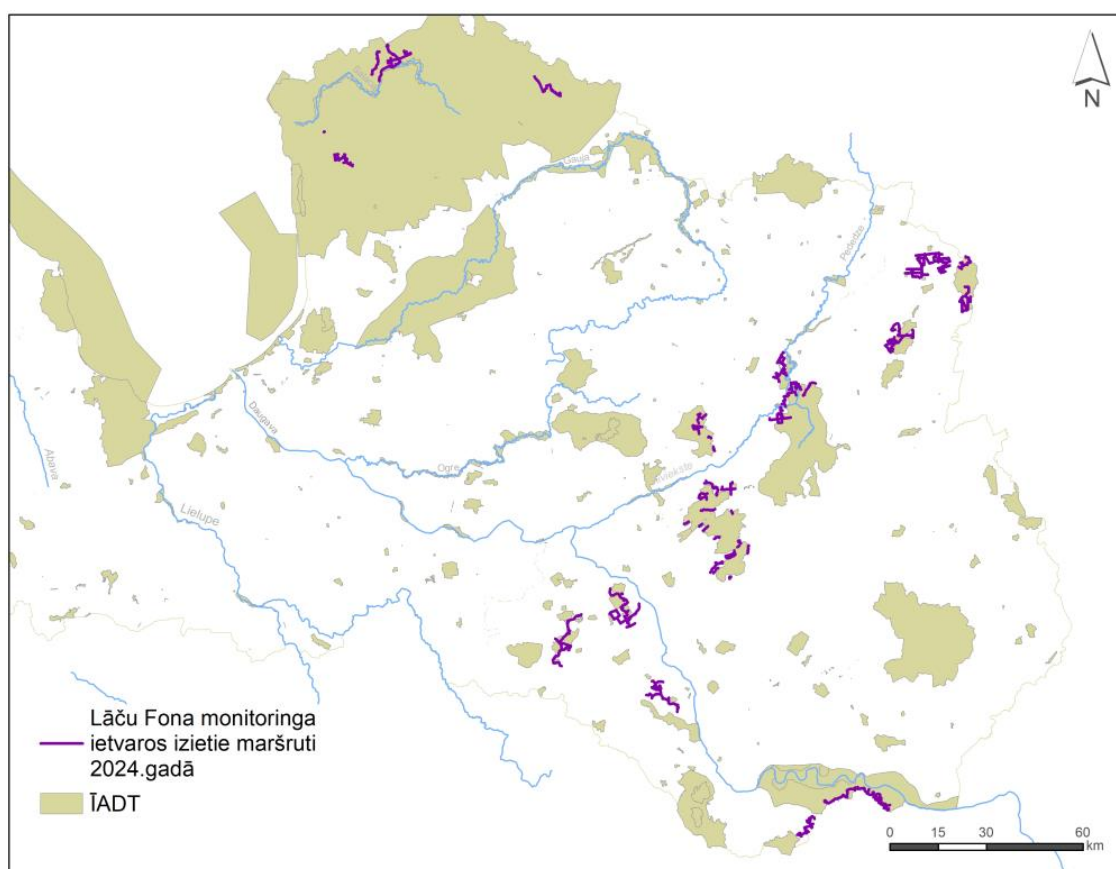

Izpildes progress

Darba uzdevums 2024. gada IV etapa periodam: starpatskaite par 2024. gadā veiktajiem lauka darbiem.

Fona monitoringa 2024

Atbilstoši Līguma tehniskajai specifikācijai 2024. gadā, laika periodā no 2. līdz 17. maijam, veikta lāča darbības pēdu uzskaitē (1. attēls) septiņās Natura 2000 teritorijās un to tiešā apkārtnē – dabas liegumos „Lielais Pelečāres purvs”, “Ziemeļu purvi”, „Stompaku purvi”, “Lubāna mitrājs”, dabas parkos „Vecumu meži” un “Kuja”, un „Teiču dabas rezervāts”. Ar 2023. gada monitoringu paplašināta lāču darbības pēdu uzskaitē teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām. 2024. gadā uzskaitē veikta piecās teritorijās: Žīguru, Omuļu un Viļķenes apkārtnē, Sēlijas teritorijā un Latvijas – Baltkrievijas pierobežā (1. attēls).

1. attēls. Lāča darbības pēdu uzskaitē 2024. gadā septiņās Natura 2000 teritorijās un piecās teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām. Karte: G. Done.

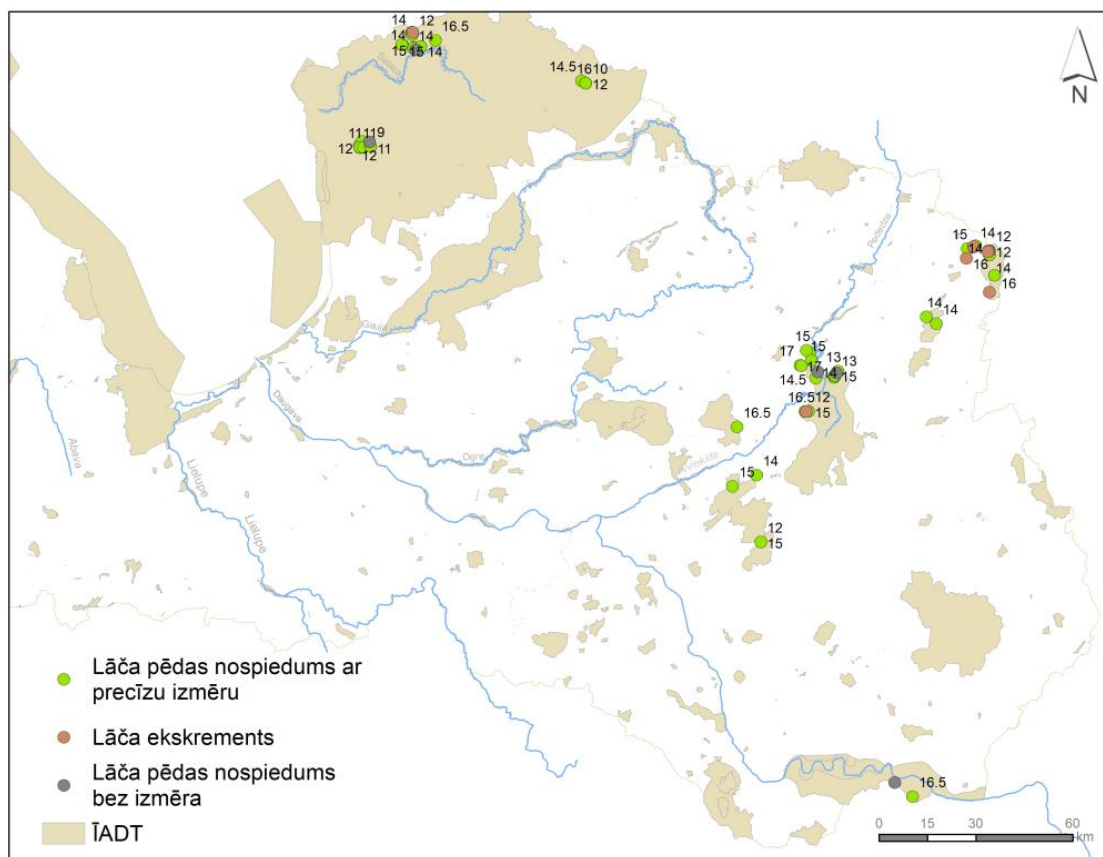
Uzskaites maršruti fiksēti GPS iekārtās. Kopējais apsekoto maršrutu garums 2024. gadā ir 587,8 km, un konstatētās lāču klātbūtnes pazīmes un pēdu nospiedumu vietas redzamas 2. attēlā. Katras teritorijas apsekojuma dati apkopoti 1. tabulā un 1. pielikumā.

1. tabula.

Fona monitoringa – lāču pēdu nospiedumu uzskaites – rezultāti septiņās NATURA 2000 teritorijās un to tiešā apkārtnē un piecās teritorijās ārpus NATURA 2000 teritorijām 2024. gadā.

Dabas liegums “Ziemeļu purvi”			
Apsekojums:	17.05.2024.	Maršruta kopgarums:	40,6 km
Rezultāti:	Konstatēto lāču pēdu nospiedumu izmēri – 12 cm, 12,5 cm, 14 cm, 15 cm, 16 cm, 16,5 cm un 17 cm . Attālums (taisnā līnijā) starp fiksētajiem viena izmēra pēdu nospiedumiem: 14 cm: 4,6-0,6-0,3 km 15 cm: 3,4 km 16 cm: 4,7 km 16,5 cm: 2,3-4,9 km.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz septiņu līdz deviņu lāču klātbūtni.		
Dabas liegums “Stompaku purvi”			
Apsekojums:	07.05.2024.	Maršruta kopgarums:	40,4 km
Rezultāti:	Konstatēti lāču pēdu nospiedumu izmēri – 14 cm . Attālums (taisnā līnijā) starp fiksētajiem viena izmēra pēdu nospiedumiem – 3,7 km.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz viena lāča klātbūtni.		
Dabas liegums “Lielais Pelečāres purvs”			
Apsekojums:	10.05.2024.	Maršruta kopgarums:	21,4 km
Rezultāti:	Konstatēti lāča pēdu nospiedumi – 12 cm un 15 cm .		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz divu lāču klātbūtni.		
Dabas liegums “Lubāna mitrājs”			
Apsekojums:	05., 08.05.2024.	Maršruta kopgarums:	75 km
Rezultāti:	Konstatēti lāču pēdu nospiedumi – 12 cm, 13 cm, 14 cm, 14,5 cm, 15 cm, 16 cm, 16,5 cm un 17 cm . Attālums (taisnā līnijā) starp fiksētajiem viena izmēra pēdu nospiedumiem (15 cm) – 13,9-8,5 km.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz astoņu līdz desmit lāču klātbūtni.		
Dabas parks “Vecumu meži”			
Apsekojums:	07.05.2024.	Maršruta kopgarums:	36,5 km
Rezultāti:	Konstatēti lāču pēdu nospiedumi – 12 cm, 14 cm un 16 cm .		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz trīs lāču klātbūtni.		
Dabas parks “Kuja”			
Apsekojums:	09.05.2024.	Maršruta kopgarums:	22,6 km
Rezultāti:	Konstatēti lāča pēdu nospiedumi – 16,5 cm .		

Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz viena lāča klātbūtni.		
Teiču dabas rezervāts			
Apsekojums:	13.,14.05.2024.	Maršruta kopgarums:	39,3 km
Rezultāti:	Konstatēti lāču pēdu nospiedumi – 14 cm un 15 cm.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz divu lāču klātbūtni.		
Žīguru apkārtnē (Žīguru, Liepnas un Vīksnas pagasts)			
Apsekojums:	07.05.2024.	Maršruta kopgarums:	75,9 km
Rezultāti:	Konstatēti lāča pēdu nospiedumi – 14 un 15 cm. Attālums (taisnā līnijā) starp fiksētajiem viena izmēra pēdu nospiedumiem (15 cm) – 2,7 km.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz divu lāču klātbūtni.		
Omūļu apkārtnē (Kārķu un Ērgemes pagasts)			
Apsekojums:	03.05.2024.	Maršruta kopgarums:	19,1 km
Rezultāti:	Konstatēti lāča pēdu nospiedumi – 10 cm, 12 cm, 14,5 cm un 16 cm.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz četru lāču klātbūtni.		
Sēlijas teritorijā (Ābeļu, Salas, Dignājas, Viesītes, Dunavas un Dvietes pagasts)			
Apsekojums:	10.05.2024.	Maršruta kopgarums:	126,5 km
Rezultāti:	Lāča klātbūtnes pazīmes teritorijā nav konstatētas.		
Secinājumi:	Apsekojuma laikā teritorijā netika konstatētas lāču klātbūtnes pazīmes.		
Viļķenes apkārtnē (Viļķenes un Salacgrīvas pagasts)			
Apsekojums:	02.05.2024.	Maršruta kopgarums:	17,5 km
Rezultāti:	Konstatēti lāča pēdu nospiedumi – 9 cm, 11 cm, 12 cm, 13 cm, 14 un 16 cm. Attālums (taisnā līnijā) starp fiksētajiem viena izmēra pēdu nospiedumiem: 11 cm – 1,1- 2,3 km; 12 cm – 1,4 km; 16 cm – 1,5-1,9 km.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz septiņu lāču klātbūtni.		
Latvijas- Baltkrievijas pierobežā (Demenes, Skrudalienas, Salienas un Kaplavas pagasts)			
Apsekojums:	09.05.2024.	Maršruta kopgarums:	73,1 km
Rezultāti:	Konstatēti lāča pēdu nospiedums – 16,5 cm.		
Secinājumi:	Apsekojuma rezultāti teritorijā apstiprina vismaz viena lāča klātbūtni.		

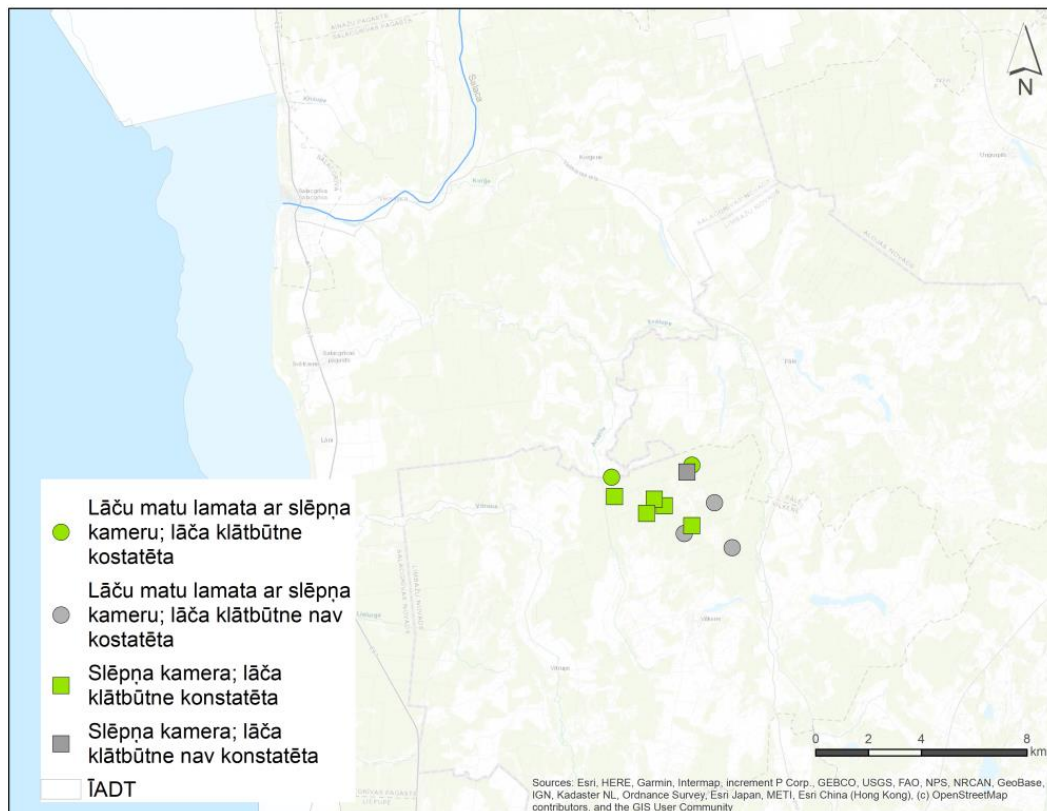
2. attēls. 2024. gada fona monitoringa uzskaitēs izvēlētajās septiņās NATURA 2000 teritorijās, to tiešā apkārtnē un piecās teritorijās ārpus NATURA 2000 teritorijām konstatētās lāča klātbūtnes pazīmes un lāču pēdu nospiedumi. Karte: G. Done.

Lāču matu lamatas un slēpņa kameras

2024. gadā Salacgrīvas un Viļķenes pagasta mežu teritorijā izvietotas 11 slēpņu kameras, no tām piecas piesaistītas lāču matu lamatu vietām (3. attēls). Matu lamatu darbības laiks no 19. marta līdz 20. jūnijam un no 19. septembra līdz 12. novembrim. Slēpņu kameras darbojās no 19. marta līdz 12. novembrim. Matu lamatām apsekojums veikts ik pēc divām nedēļām. Slēpņu kameru apkope veikta reizi mēnesī, pielāgojot matu lamatu apsekojumus. Matu lamatu apsekojuma laikā pārbaudīta matu lamatas stieple, lai ievāktu tur ieķērušos matus, nomainītas slēpņa kameru SD kartes un matu lamata papildināta ar speciāli sagatavotu lāča ožu piesaistošu šķīdumu. Matu lamatu darbības laikā veikti deviņi apsekojumi, laika periodā, kad matu lamatas nedarbojās, kameru apkope veikta trīs reizes.

Kopumā matu lamatās ievākti 18 matu paraugi. Slēpņa kamerās lācis novērots 35 reizes, piecās no novērojumu reizēm fiksēta lācene ar vienu un diviem-trijiem lācēniem, un divās reizēs – četru jaunu lāču grupa (4. attēls). Pārējo dzīvnieku sugu sastāvs un novērojumu biežums redzams 2. pielikumā.

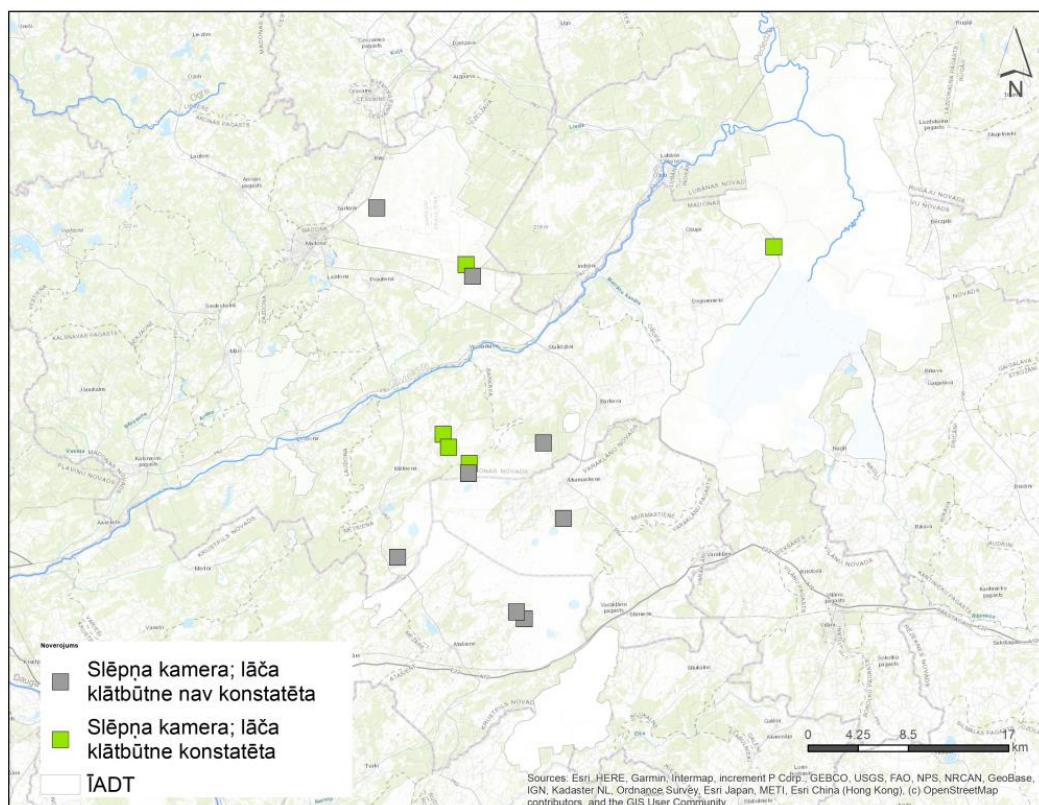
Teiču dabas rezervāta un tā tuvumā esošajās teritorijās ierīkotas desmit slēpņa kameras (5. attēls), kuras darbojās no 8. aprīļa līdz 13. novembrim. Papildus piecas slēpņu kameras tika izvietotas teritorijā vecajos ābeļdārzos un darbojās no 31. jūlija līdz 13. novembrim. Slēpņa kameru darbības laikā lācis teritorijā tika novērots desmit reizes. Pārējo dzīvnieku sugu sastāvs un novērojumu biežums redzams 3. pielikumā.

3. attēls. Lāču matu lamatu un slēpņu kameru izvietojums Salacgrīvas un Viļķenes pagasta mežu teritorijā 2024. gadā. Karte: G. Done.

4. attēls. Četrus jaunu lāču grupas novērojums slēpņu kamerā Salacgrīvas un Viļķenes pagasta mežu teritorijā. Foto: LVMI "Silava".

5. attēls. Slēpņu kameru izvietojums Teiču dabas rezervātā un tā tuvumā esošajās teritorijās 2024. gadā. Karte: G. Done.

6. attēls. Lāča novērojums slēpņu kamerā Teiču dabas rezervāta teritorijā. Foto : LVMI "Silava".

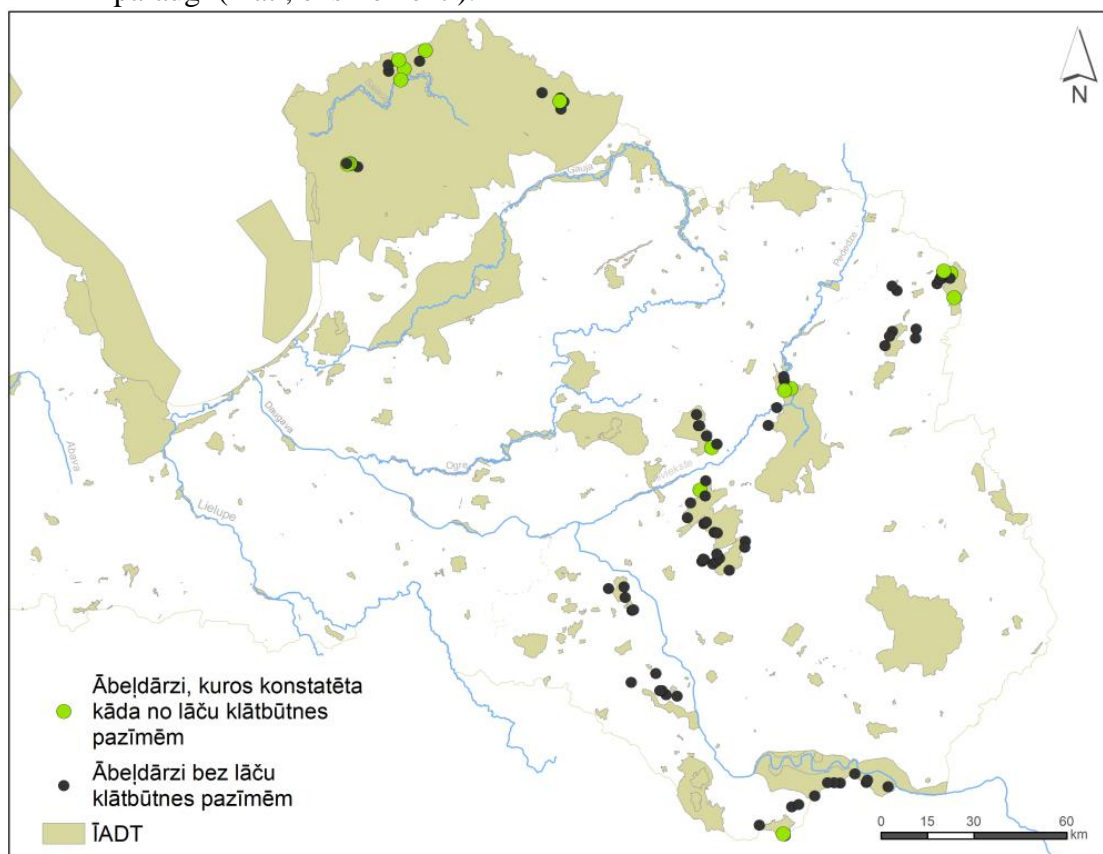
Ābeļdārzu apsekojumi

Katrā no septiņām Natura 2000 teritorijām vai to tiešā apkārtnē ir izvēlēti vismaz 5 veci ābeļdārzi un kopš 2020. gada tiek veikta to ikgadēja apsekošana augļu ražas sezonā. Kopš 2023. gada arī piecās teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām tiek apsekoti ābeļdārzi (7. attēls) to ražas laikā. Veicot ikgadēju apsekošanu, tiek novērtēta situācija ābeļdārzā un veikta atzīme par tā iekļaušanu nākamā gada apsekojumā.

Gadījumos, ja ābeļdārzs vairs nav piemērots apsekojumam (piemēram, ābeļdārzs tiek likvidēts, jo mainās zemes lietošanas veids, īpašums tiek atjaunots vai esošie augļkoki ir pārāk veci, bojāti vai iznīcināti), tiek piemeklēts cits teritorijā esošs atbilstošs ābeļdārzs.

Atbilstoši ābeļdārzu apsekojumu datiem, lāča klātbūtnes pazīmes apstiprinātas piecās apsekojumā iekļautajās Natura 2000 teritorijās un četrās apsekojumā iekļautajās teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām (7. attēls).

Kopumā no apsekotajiem 95 ābeļdārziem, 17 ābeļdārzos ievākti 57 lāča DNS saturoši paraugi (matī, ekskrementi).

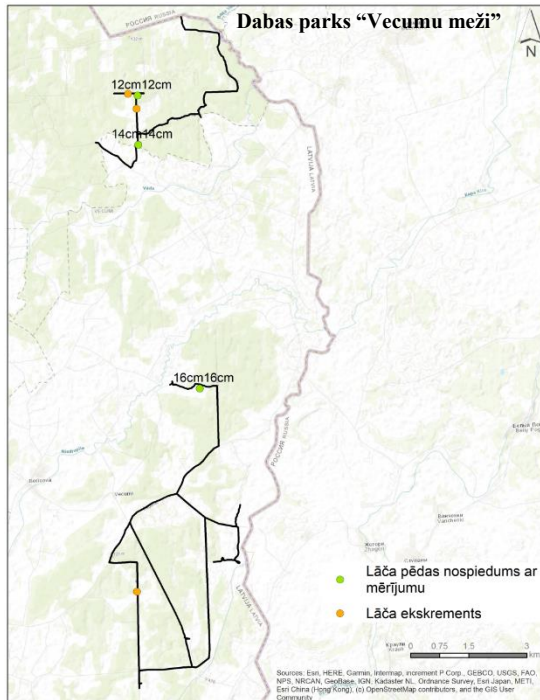
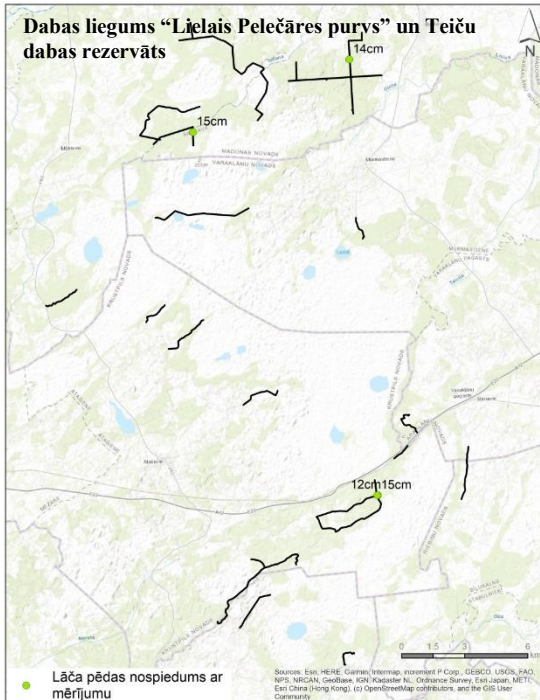
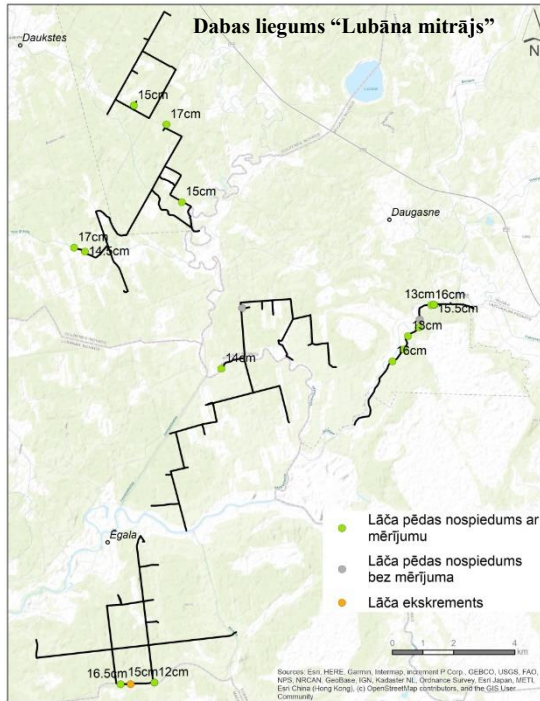
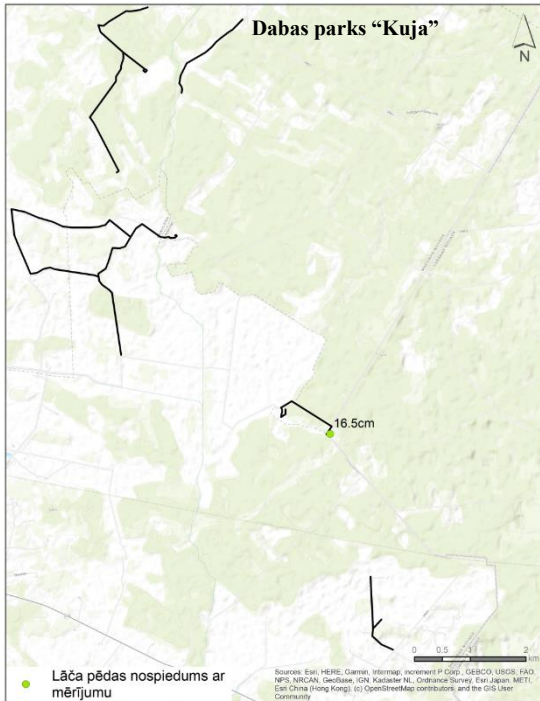
7. attēls. 2024. gadā apsektie ābeļdārzi septiņās Natura 2000 un to tiešā apkārtnē esošajās teritorijās un piecās teritorijās ārpus Natura 2000 teritorijām. Karte: G. Done.

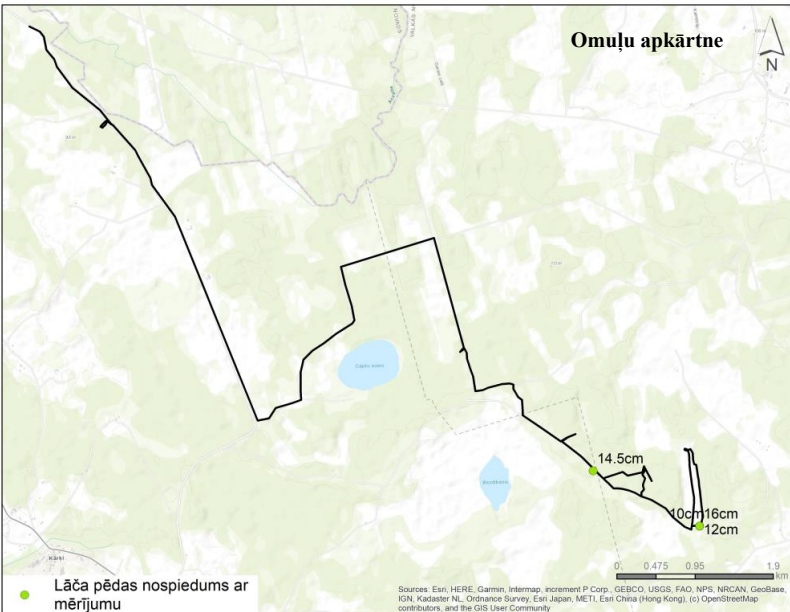
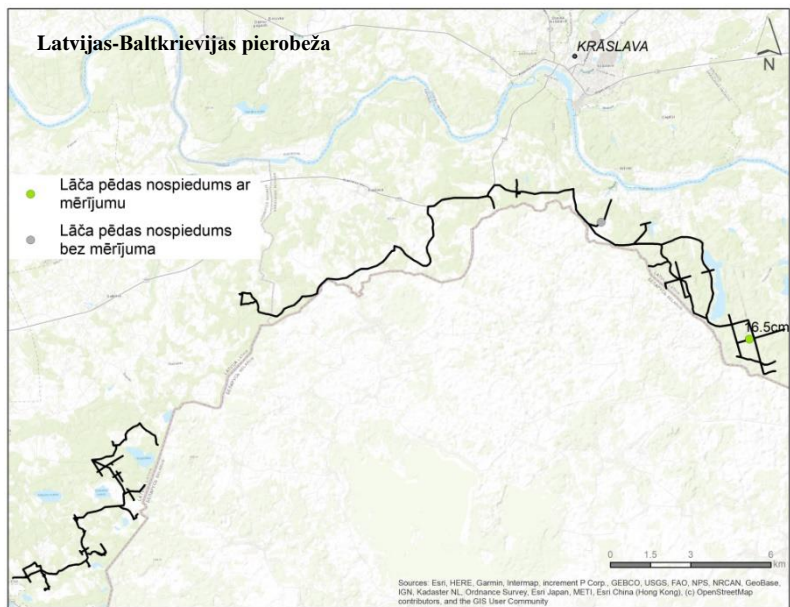
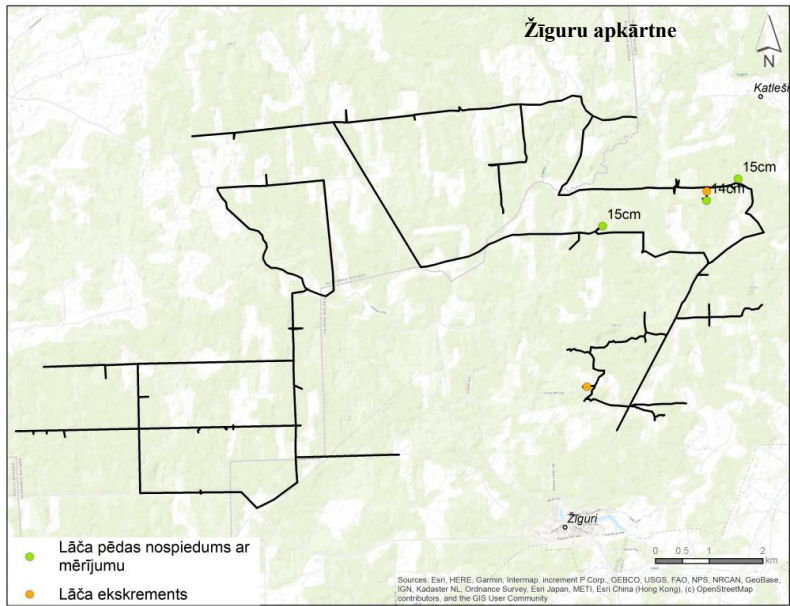
Dravu postījumi un postījumi lauksaimniecības zemēs

2024. gadā veikti 16 dravu postījumu apsekojumi un ievākti 23 paraugi.

1. pielikums.

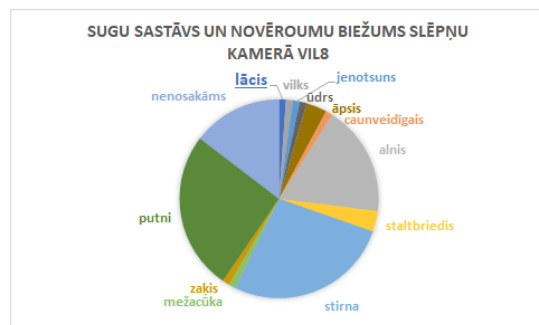
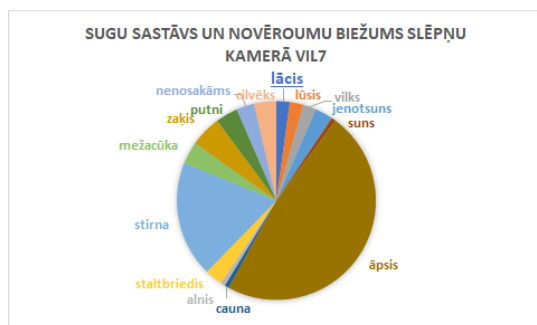
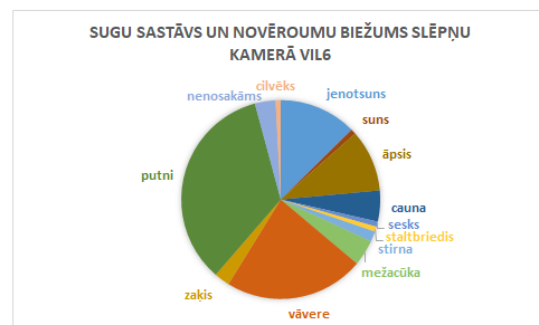
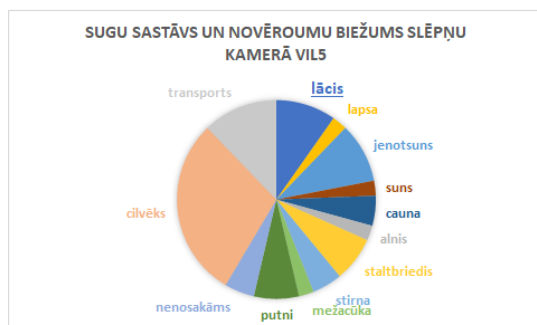
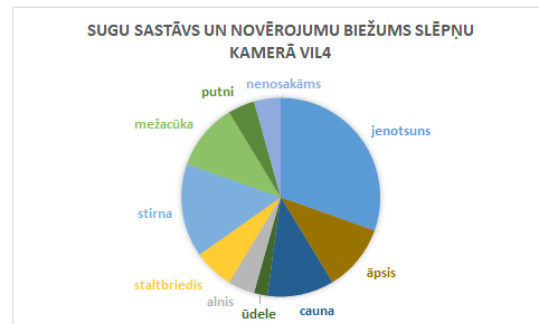
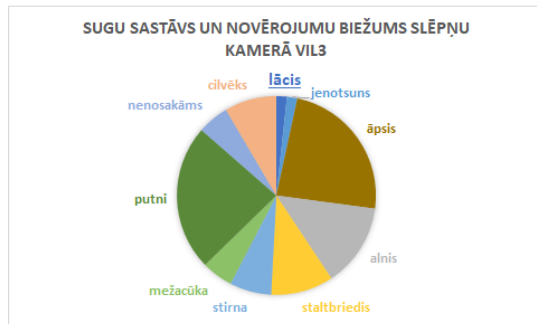
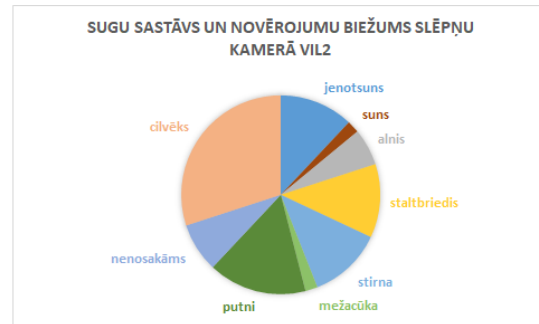
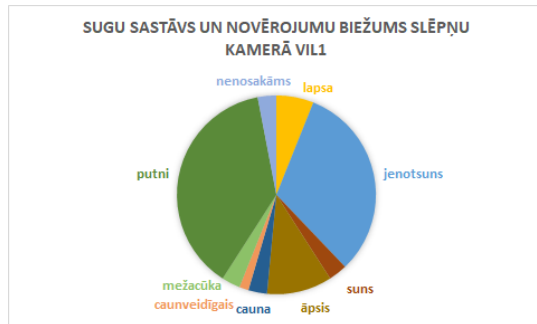
Fona monitoringa maršruti un konstatētās lāču klātbūtnes pazīmes un lāču pēdu nospiedumi septiņās Natura 2000 teritorijās un piecās ārpus Natura 2000 teritorijās 2024. gadā.

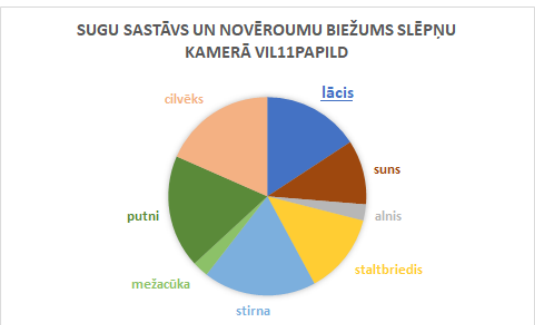
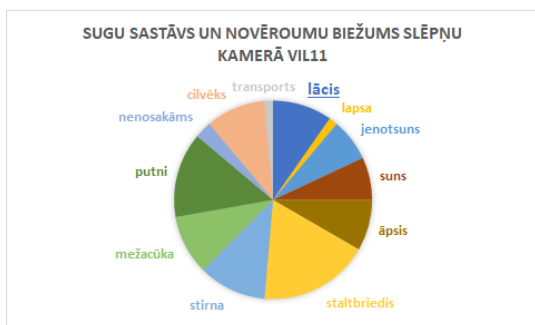
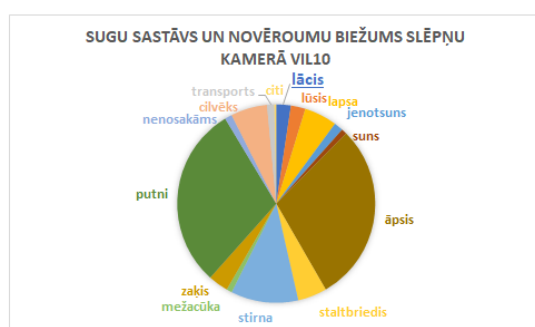
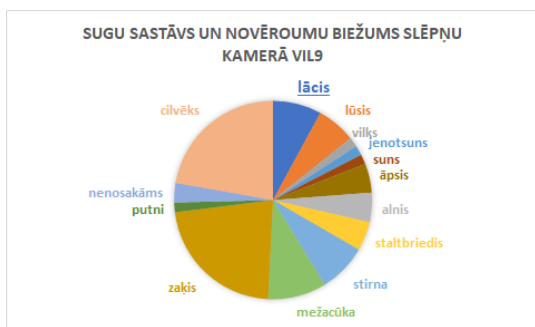

2. pielikums.

Dzīvnieku novērojumi Viļķenes un Salacgrīvas mežu teritorijā izvietotajās slēpņu kamerās pēc kamerās fiksēto foto failu skaita.

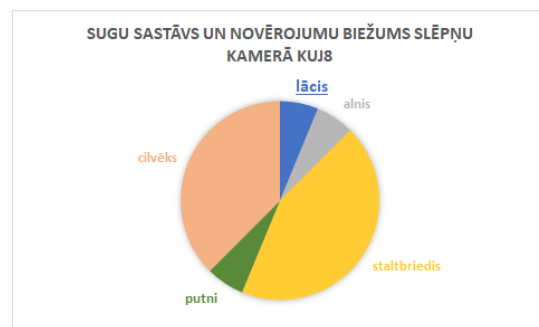
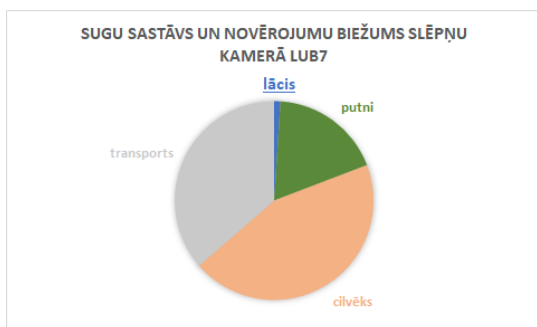
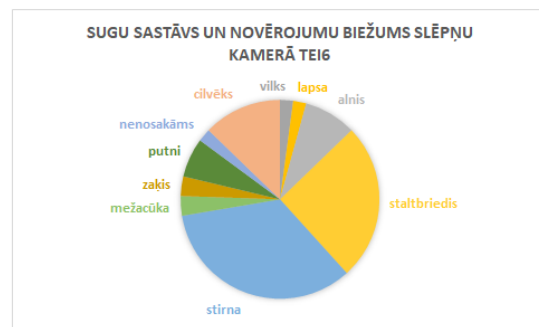
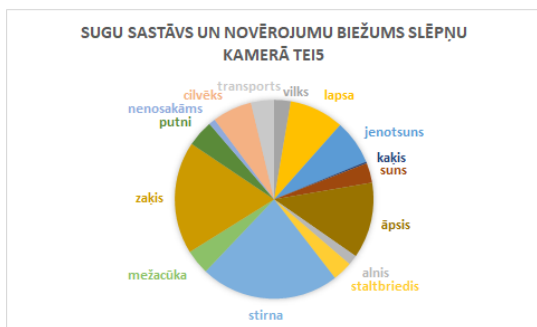
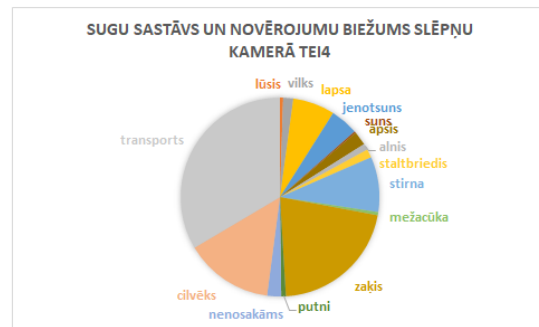
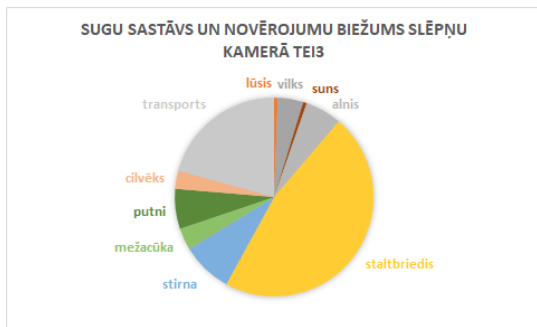
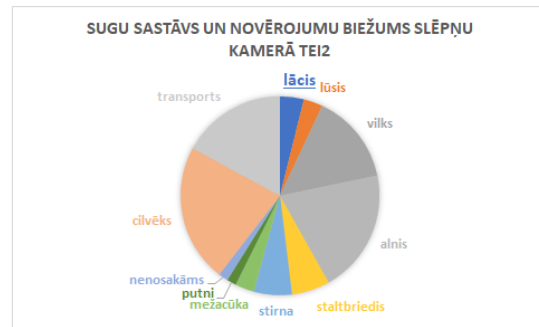
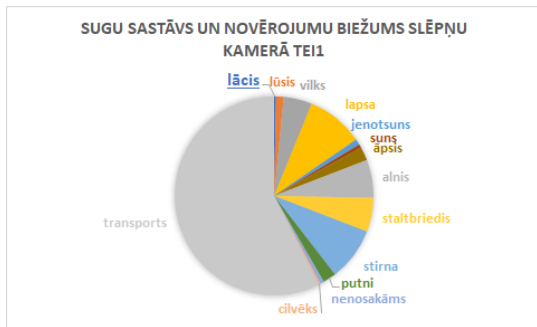

2. pielikums, turpinājums.

3. pielikums.

Dzīvnieku novērojumi Teiču dabas rezervāta un tā tuvumā esošajās teritorijās pēc slēpņa kamerās fiksēto foto failu skaita.

3. pielikums, turpinājums.

